Бр 60 У Новом Саду, у понедељак 17. (30.) марта 1914. Година XLIX.

„Застава излази сваки дан двапута осим недеље и празника.

Цена је за Угарску, кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље, за један месец 2 круне и 70 потура, а за три месеца 8 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 4 пот.

ЗАСТАВА

Лист српске народне радикалне странке (Вечерњи лист.) Издање „Рада“ дион. друштво у Руми.

За огласе плаћа се 12 потура од сваке реде ових ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући Јована Чавића, у главној улици број 6. (први кат).

Поједини вечерњи бројеви стају 4 пот.

Самосталци против одлука митрополијског збора.

У 62. овогодишњем броју „Србобрана“ изашао је чланак, у којем се одговара на приговоре дра Стеве Малешевића против држања самосталне странке. „Србобран“ уповорава пре свега дра Стеву Малешевића, да је самостална странка била већина на последњем српском народном црквеном сабору (али није сама чинила већину); даље, да српска самостална странка има велику већину српских мандата у хрватском сабору и да са хрватском самосталном странком представља краљевину Хрватску на заједничком сабору. Из тога изилази, *да српска самостална странка треба да има водство и на подручју српске народне црквене автономије*, иако не жели да друге странке ставља пред готов чин. Водство значи, да она води преговоре с угарском владом и другим меродавним чиниоцима (без споразума с осталим странкама) и *да се цела ствар мора налазити у њеним рукама*, јер је она одговорна пред народом за уређење автономног питања, *а не може се и не сме се догодити, као 1912. године, да она са закључцима каквог митрополијског збора, на којем одлучују у главном представници једне странке, буде стављена пред готов чин.* **Револуције новосадског митрополијског збора немају за српску самосталну странку оно значење, које оне имају за г. Малешевића,** *па наша странка није ни извршила ону тачку тих резолуција, која говори о протестима црквених општина.* Српска самостална странка одлучно је противна свакој октројци у српској народној црквеној автономији, она тражи успоставу суспендованог изборног реда *и т. д.*, али се у овој акцији *не може осећати везана свима закључцима митрополијског збора, на којем је она играла споредну улогу.* Самостална странка није противна састанку извршног одбора народних странака, *али би се противила сваком закључку тога одбора, који би везао њене руке и ограничавао слободу њене акције у автономији.* За самосталну странку автономија није питање првога реда, али зато је ипак врло важно питање. Остале странке *морају да имају поверења у самосталну странку*, јер она то својим досадашњим радом заслужује (ако, ако!)

*

То је порука господе око „Србобрана“, према којој ће народне странке морати да заузму своје становиште. Средишња управа српске народне радикалне странке састаће се ускоро, да на поруку одговори отпоруком. Ми ћемо се пак данас ограничити на то, да укажемо на неисправности у чланку загребачког „Србобрана“.

Кад су се српске народне странке удружиле, да се боре за успоставу српске народне црквене автономије, није било речи, да се призна водство самосталној странци, које сада она тражи, него су ступиле као равноправне странке у заједницу. Извршни одбор удружених народних странака није дао овлаштење самосталној странци, да она води са владом и другим чиниоцима преговоре. Што пак она ипак води преговоре, без споразума с осталим странкама, то је доказ, да она има скривене намере, и то баш изазива највеће неповерење. Ово неповерење још више је оправдано изјавом господе око „Србобрана“, да њих не вежу одлуке митрополијског збора новосадског од 2. (15) септембра 1912. Том изјавом је самостална странка, по нашем мишљењу, пријавила своје иступање из народне заједнице.

Да оправдају своје неверство, господа око „Србобрана“ тврде, да је самостална странка закључцима митрополијског збора од 1912. године стављена пред готов чин, да су на том збору у главном одлучивали представници једне странке и да је она на том збору играла споредну улогу. **Господа око „Србобрана“ служе се свесно неистином.** Није истина, да је самостална странка закључцима митрополијског збора стављена пред готов чин. Резолуције, које је митрополијски збор усвојио, састављене су претходно у седници извршног одбора удружених народних странака, у којој су били и самосталци. Збор није ни у чему изменио те резолуције. *У седници извршног одбора тражио је др. Пелешић неке измене, које су усвојене. Тек после тога изнесене су те резолуције пред народни збор, који их је усвојио без измене. На збору била је заступљена и самостална странка. У њено име говорио је Буде Будисављевић и препоручио збору, да усвоји предложене резолуције.*

Сад је господи око „Србобрана“ непријатно што су усвојили одлуке митрополијског збора. Данас су *владина странка*, па би да се извуку. Зато приказују ствар неверно и траже за себе водство и одрешене руке, а другима би хтели да вежу руке. Нашто ће седница извршног одбора удружених странака, ако одлуке неће везивати и самосталну странку?! Самосталци не признају одлуке митрополијског збора *и не траже успоставу свих укинутих уредаба — него само изборни ред 1871. године.* Српска народна радикална странка пак стоји и данас непоколебиво на становишту одлуке митрополијског збора, а свесна је своје одговорности према народу.

О протестима црквених општина пише „Србобран“ тако, као да су самосталци били томе противни пре митрополијског збора. У записнику, који су 7. августа 1912. године саставили изасланици радикалне и самосталне странке у Загребу трећа тачка гласи: **„Црквене општине, у којима одлучују удружене странке, не могу признати ново стање у автономији, којим је иста у основи својој повређена“.** Тај записник потписали су *у име самосталне странке*: **Светозар Прибићевић, др. Перо Белобрк и Буде Будисављевић.** У четвртој тачци одлука митрополијског збора *позвате су црквене општине да свима законитим средствима најодлучније потпомогну борбу удружених српских народних странака за успоставу редовног стања у народној црквеној автономији.* И на то су пристали самосталци, али нису реч одржали.

После овако жалосног држања, којим правом могу самосталци тражити водство и безусловно поверење? С истим разлогом могли би тражити водство и безусловно поверење и она деветорица Срба мунгова у Пешти, јер и они имају политички уплив! Самосталци су већ више пута слагали, а ко један пут слаже, не може му се више веровати. Волови се вежу за рогове, а људи за реч. Самосталци нису одржали задану реч. Сад бар народ зна на чему је!

Догађаји на Балкану.

Питање источних железничких пруга.

У бечкој „Н. Сл. Преси“ пише гроф Ђорђе Витали о преговорима између Аустроугарске и Србије о питању источних железничких пруга. Преговори се воде између делегата српске владе и бечке владе, а гроф Витали као финансијски стручњак и заступник друштва источних железница са осталим стручњацима даје преговарачима само потребна објашњења. Преговори теку доста тешко, али Витали држи, да ће крај свих тешкоћа ипак доћи до споразума. Србија тражи, да откупи источне железничке пруге, те да ове буду српске државне, али Аустроугарска не може на то да пристане. Како ће Србија — по мишљењу грофа Виталија — свакако гледати, да избегне сваки сукоб, да би могла на миру уређивати своју тековину, то Витали држи, да ће се то питање решити на основу француског предлога, те ће те пруге бити међународне. Питање је већ доста пречишћено. Оно се расправља већ од месеца децембра, обе стране су тачно обележиле своја становишта и своје захтеве, те према томе преговори не могу трајати још дуго. Витали држи, да ће за недељу, две бити преговори довршени и он се нада, да ће се постићи споразум између Аустроугарске и Србије.

Бојеви у Епиру.

Као што смо већ јавили, албанска влада поднела је представку великим силама, у којој баца кривицу на Грчку због устанка у Епиру. Тврди, да су грчке власти организовале епирске „свете батаљоне“, у којима има и Грка из нових грчких крајева и са Крита, а на челу им стоје бивши грчки официри. Даље тврди, да су грчке власти повериле Зографосу, бившем грчком министру, да образује привремену епирску владу. Према томе се грчка влада слаже са епирским покретом. Међутим из кругова грчке владе најодлучније поричу све те тврдње албанске владе. Грчка влада је чинила и чини све што може, да не дође до заплета у Епиру. Једино што не може да пошље своју војску против Епираца; то није ни дужна, а није искључено, да би јој војници отказали послушност, када би им се наредило да пуцају на своју браћу. — Потврђују се гласови, да је у Епиру било већ више крвавих бојева између епирских усташа и албанске жандармерије. Последњих је дана било бојева код Кимаре, Лесковика, Салесија и Андрице. Епирци су у свим тим бојевима потукли Арбанасе. Епирске трупе предводе Кремидас, Димулас и Келивос; сва тројица су били грчки официри. Епирски срезови Аргирокастро, Лесковик, Делвино и Премети потпуно су очишћени од албанских чета — И у Цариграду се образовао епирски комитет, који врбује младе Грке за епирску војску.

Преговори са епирском владом.

Милански лист „Коријера дела Сера“ добива извештај из Драча о преговорима, што их је водио пуковник Томпсом са епирском владом. Томпсон је преговарао на Крфу са министром спољних послова епирске независне државе, Карапаносом и о тим преговорима поднео је извештај албанском кнезу Виљему. Кнез га је упутио, да тај извештај лично поднесе албанској влади. Томпсон је то и учинио и изнео је, како је албанска жандармерија немоћна према епирској устаској војсци, те је предложио, да албанска влада именује Зографоса за гувернера аргирокастронског. Држи, да би се на тај начин могао успоставити мир у Епиру. У седници албанске владе дошло је тада до бурних призора Туркан паша и Есад паша оштро су пребацивали Томпсону, што се упуштао у преговоре са револуционарем Зографосом. Томпсон је одговорио, да је Зографос револуционар према Грчкој, а не према Албанији, а морао је да се упушта у преговоре, јер са својих хиљаду жандарма не може ништа против епирске добро наоружане и организоване војске, која броји више хиљада. Есад паша је беснео и „претио“ је, како ће он са својом војском потући Епирце, али је остао у Драчу. Свршило се на томе, да албанска влада поднесе представку великим силама против Грчке, а Томпсон да продужи преговоре са Зографосом.

Питање јегејских острва.

У грчким дипломатским круговима се говори, да је Турска зато предло-

жила Грчкој непосредни споразум у питању јегејских острва, да би Грчка пристала, да се на Хијосу и Митилени уведе стање, какво је било у Источној Румелији после 1885. године. Грчка влада ће одбити и то, јер су велике силе та острва коначно досудиле Грчкој.

Румунски гости на петроградском двору.

Поводом доласка румунског престолонаследника, престолонаследниковице и принца Карола у госте руској царској породици, званичан руски лист „Росија“ пише: Посета та утврђује пријатељске односе између Русије и Румуније, који одговарају политичким интересима оба народа, који воде политику мира. Посета та ће допринети, да се везе пријатељства, које везују Русију и Румунију, још јаче развију и утврде. — „Новоје Времја“ пише, како се Румунија услед погрешне политике Аустроугарске јаче прикључила Русији и ступила је на нов пут. Сви листови петроградски истичу политички значај те посете. У полмтици Румуније настао је обрт, она се данас наслања на Русију, а то мора довести и до новог груписања политичких снага на Балкану.

Читуља.

У претпрошли четвртак преминуо је у Белој Цркви *Васа Милутиновић*, трговац, у својој 70. години живота. Покојни Васа био је ваљан Србин, агилан радник на свима пољима народног живота. Био је читалац и претплатник „Заставе“, веран члан српске народне радикалне странке. Као карактеран и исправан човек био је од свакога, без разлике вере и народности, поштован. Оплакује га верна љуба Јулка рођ. Антоновић, а и сви пријатељи, који га познаваше. Није имао деце, те да би се одужио своме народу, оставио је полу свога имања српској православној црк. општини у Белој Цркви. Нека му је лака црна земља и вечан спомен! — У Карловцу је умр'о *Младен Живојновић*, краљевски рачунарски ревидент у миру, у 64. години живота свог. Сахрањен је јуче после подне уз многобројно учешће грађанства на српском православном гробљу у Дубовцу. О његовој смрти издала је посмртну објаву и тамошња српска православна црквена општина, која у њему оплакује свога дугогодишњег вредног председника. Покојник је био добар Србин и ваљан грађанин, па је стога уживао велико уважење у Карловцу и околини. Његову смрт оплакују: сестрић Јован В. Барако и многобројни пријатељи и знанци. Лака му била земља и вјечнаја памјат!

Поплаве и бура.

Овча и Борча у Банату поплављене су. Становници су се иселили у Панчево и стока је пренесена у Срем. Поток Бехела код Темишвара поплавио је Вадасерде. Дунав је поплавио острво код Ковина, на коме се налази село Острово. У Ориовцу је поток Орљава порушио више кућа. Сава је поплавила сав крај од Јасеновца до Кобаша. Бура је и у Новоме Саду починила приличну штету. Многа су дрвета ишчупана из корена, а оштећени су и многи кровови. Телефонска веза између Новога Сада и Титела је такође оштећена. У Србији је поплава учинила велику штету дуж Дрине, Саве и Дунава. Шабац и Смедерево јако су страдали.

Кратке вести.

— Политичка општина у Доњем Ковиљу покренула је парницу против државе због 500 јутара земље.

— Судбени сто у Новоме Саду осудио је шајкашсентиванског бележника Стевана Бену на три месеца а благајника Филипа Миливојевића на шест месеци затвора због тога, што су узимали новце из општинске благајне и тако се испомагали.

— Бура је код Титела начинила на Тиси велику штету и растргла понтонску ћуприју. Неколико шлепова било је у опасности а више чамаца је потопљено. Код Рудолфсгнада и на утоку Бегеја у Тису била је велика опасност од поплаве.

— У Тителу се због кише у петак одронио брег и затрпао лагум Јосифа Черњака, у коме је спавала Черњакова пуница, која је при том погинула.

— У току ове седмице гостоваће у српском народном позоришту у Сомбору гђе Милка Марковићка и Драга Спасићка.

— На планинама око Ријеке (Фијуме) стоји снег већ четири месеца. То не памте већ од 50 година.

— Телеграфско звање у Земуну није хтело експедирати брзојав земунске омладине, у коме се протестује због Хрватског Приморја. Котарски предстојник у Вировитици није дозволио опћ. заступству да о томе донесе одлуку.

— У Вел. Бечкереку удавила се девојка Зорка Милинковић, јер јој родитељи нису хтели да купе нову хаљину.

Брзојави „Застави“.

Стигли 17. марта.

Опет арнаутски упад у Србију.

Београд (Р.) *Арнаути опет почели нападе на српску границу.* Јутрос су стигли ови извештаји:

Призрен, 12. марта. У околини варошице *Ораовца*, среског места, појавило се 800 Арнаута качака, добро наоружаних. Почели су нападати српска села у призренској околини. Становништво пљачкају и натеру-ју да с њима пођу. Они који неће, те злостављају и убијају. На албанској територији према Призрену осећа се велико кретање Арнаута. Чим се о томе чуло, послата су на српску границу према Албанији јака одељења жандармерије, која имају да растерају нападаче.

Призрен, 12. марта. Велики број Арнаута постепено прелази српску границу, под изговором ради набавке намирница. Скупили се код села *Бање*. Ту нагонили становништво тога села на побуну и да се придруже њима. Српске власти су предузеле потребне мере, да спрече те арнаутске агитације. У борби, која се развила против тих агитатора, *погинуо је сресни начелник и један полицијски писар*, који је с њим пошао против агитатора.

Призрен. 15. март. Дуж целе српско-албанске границе осећа се велико комешање и припреме Арнаута. Према свему судећи они припремају напад на српско земљиште. Напад спремају Арнаути, који су раније побегли са српске територије. На албанској територији су добили од страних агената оружја, новаца и упутства, како да отпочну овогодишње упаде.

Призрен. (15. март). Сада има око *десет хиљада* Арнаута, скупљених на граници. Добро су наоружани. Имају и *митраљеза* и *неколико брдских топова*. Арнаутске чете се протежу на читавих 25 километараа.

Призрен. 15. марта. Послата жандармерија је успела, *да упадаче пребаци преко границе* и дуж целе српско-албанске границе да обезбеди становништво од арнаутских нападаја.

Активирање резервних официра.

Београд. (Р.) Кроз неколико дана краљ ће потписати указ о активирању великог броја резервних официра.

Пољопривредни одсек на београдском свеучилишту.

Београд (Р.) Ове године ће на београдском свеучилишту бити основан пољопривредни одсек. Због тога је у предрачун београдског свеучилишта за ову годину унет издатак од 80 хиљада динара за тај одсек. Народна скупштина је одобрила ту партију у прошлој седници.

Преговори са цариградском патријаршијом.

Београд (Р.) Васељенска патријаршија је дала одобрење, да српска црква у новим српским крајевима, која је до првог балканског рата била под духовном управом патријаршије, сада дође под управу српске цркве у Србији старих граница. Кроз два три дана српска влада шаље стручног експерта у Цариград, који ће српском делегату Стефановићу помоћи, да се то питање реши правилно.

Измена на правном факултету београд. свеучилишта.

Београд. (Р.) Краљ је потписао уредбу о изменама на правном факултету. По тим изменама укида се досадањи дипломатски испит, а замењује се само са два писмена испита из кривичног и грађанског права.

Накнада опљачканом становништву.

Београд. (Р.) Грађани из околине Дебра, Струге, Охрида и Призрена умолили су српску владу, да им се даде накнада за штету, коју су претрпели прошле арнаутске побуне. Министарски савет се сада бави тим питањем.

Нетачни гласови о руско-немачком савезу.

Петроград. Службени информациони биро овлаштен је, да насупрот вестима о наводно намераваном савезу између Русије, Немачке и Француске изјави, да је немачки цар приликом свога разговора са руским војним министром говорио само о војничким стварима. О питањима политичке природе није било речи.

Свештеници прете штрајком

Београд. Изванредна скупштина свештеника протестовала је против смањивања свештеничке штоле и изрекла је, да ће сви свештеници, ако им се протест не уважи, положити свештеничка звања. Полузванична „Самоуправа“ оштро напада свештенство, што прете штрајком.

Подстрекач дебрецинског атентата.

Будимпешта. Мађарски телеграфски кореспонденц биро добио је вест из Лисабона, да је у португалској вароши Калдас де Раинха ухапшен неки странац, на кога се сумња, да је подстрекач дебрецинског атентата против мађарске унијатске бискупије. Ухапшени странац је наводно по рођењу Рус.

Удавио се.

Атина. Гувернер грчке народне банке Валаоритис удавио се приликом излета на чамцу у фалеронском заливу.

Дипломатске сплетке.

Беч. Овде се мисли, да је чланак „Пестер Лојда“ о понуди бившег руског министра спољних послова, кнеза Лобанова, да Русија, Немачка и Аустроугарска склопе савез против Енглеске и да су Немачка и Аустроугарска одбиле ту понуду, покушај да се сузбије писање „Новог Времена“ о подели Аустроугарске и да се баци семе неповерења између Русије и Енглеске.

Други српски универзитет.

Београд. У владиним круговима говори се, да ће се у Скопљу отворити други српски универзитет са правничким и филовофским факултетом. Министар правде Ђуричић, отпутовао је у Скопље да учини припреме. На београдском универзитету отвориће се медицински факултет.

Разне брзојавне вести.

Вашингтон. При пожару у једној трговини експлодирао ацетилен, који је убио шест а смртно ранио 12 особа.

Барселона Један грађанин из Венецуеле, по имену Росес, упао у стан бившег председника Целаје и пуцао из револвера. На полицији је Росес признао, да је у Венецуели убио Целајиног стрица.

Одговорни уредник:
МИТА КЛИЦИН

Ортак са 3000 форинти

тражи се за имање од 36 јутара добре земље у једном комаду, са салашем, близу Старе Градишке. Ортак би становао на салашу, водио дућан, биртију и целу економију. На њега би се преписала половина имања ако положи или осигура три хиљаде форинти. Остатак се отплаћује на више година. — Само ваљани и вредни људи нека се пријаве администрацији „Заставе“. 429 2-3

ПРЕДАЈА САРАЧКЕ РАДЊЕ у Панчеву. Сарачка радња, која већ 60 година на панчевачкој пијаци постоји и своје сталне муштерије има, због другог предузећа предаје се по повољним условима одмах. — За адресу упитати администрацију „Заставе“. 446 2—3

СВОЈУ КУЋУ У Н. САДУ

(Szent János tér) код Јовановске цркве број 3.

продајем из слободне руке.

За цену и услове упитати у истој кући. 456 2—3

За своју берберску радњу

потребујем доброг помоћника, који у радњу ступити може одмах. — Плата ка и зарада добра. 351 3-4

Прока Гавански
Bácsszenttamás.

Своју вршаћу гарнитуру

БЕНЗИН МОТОР

од 16, а млатило 8 коњских снага јака. Продајем по врло повољној цени.

Јован Ђурић, Ст. Сивац,
389 3 3 гостионичар бр. 311.

Своју Кућу у Новом Саду.

Доњо алмашкој ул. бр. 11.

У којој има 3 собе, пространо у стаклу предсобље, кујна, шпајз, подрум, бунар, чардак, под истим лепа соба, 3 коморе, двориште са цигљом патосано и пространи свињац. Продајем из слободне руке, по повољним условима, за које се ваља обратити на ЈЕФТУ ДОТЛИЋА — НОВИ САД
433 3—3 Богданска ул. бр. 27.

Српска штампарија бра Синкозара Милетића у Новом Саду.